

HET SYSTEEM

1. Jeugd en bewustwording

Ik schrijf dit niet om begrepen te worden.
Ik schrijf dit omdat ik het eindelijk zelf begin te begrijpen.

Van jongs af aan wist ik dat ik anders was.
Niet 'anders' op een manier die aandacht trekt. Geen uitgesproken gedrag. Geen label dat meteen herkend wordt.
Ik was stil. In gedachten. Dromend, zonder reden. Niet om te vluchten, maar omdat ik in stilte dingen waarnam die anderen niet zagen.

En dat werd niet begrepen.
Dromen werden vertaald naar 'afwezig'. Mijn traagheid naar 'niet opletten'.
En dat stempel kreeg ik, niet omdat ik iets fout deed, maar omdat ik niet inpasbaar was.
Eerst 'te speels', toen 'lastig te plaatsen'. Uiteindelijk: 'niet geschikt'.

Wat niemand zei, maar wat ik pas veel later begreep: sommige kinderen ontwikkelen zich buiten het schema van de kalender.

Ze lopen niet achter maar ze lopen anders.
Maar systemen zien dat verschil niet. Ze meten tempo, geen diepte. Ze meten resultaat, geen potentieel.

En wie buiten het tempo valt, wordt langzaam buiten beeld gedrukt.

2. De botsing met het 'systeem'

In Nederland word je op de lagere school onderworpen aan een toets, de Cito-toets.
Die toets bepaalt niet alleen welk niveau je krijgt, maar ook welke deuren er opengaan.
Het heet schooladvies, maar het functioneert als selectie-instrument.
Wat je op dat moment laat zien, geldt als waarheid. Wat je nog niet laat zien, telt niet.

Het "basissysteem" draait op die logica.
Je wordt niet voorbereid op denken of ontdekken, maar op scoren.
Je wordt voorgeprogrammeerd. En dat al op de basisschool. Je moet presteren. En als je dan op dat moment niet presteert volgens verwachting, volgt er (op een enkeling daargelaten) geen onderzoek. Geen extra tijd. Geen vraag waarom.
Je wordt stil naar beneden bijgesteld.
Het klaslokaal is geen ruimte voor ontwikkeling, maar een voorportaal van sortering en vleeskeuring.

Na de basisschool volgt de middelbare school. Je bent rond de 12 jaar en je vertrekt van de basis naar de middelbare school. En hier gaat het systeem verder waar het gebleven is.

En hier gaat mijn verhaal verder. Ik was 12 en ging naar een middelbare school waar ik zo graag heen wilde.
Maar mijn tempo was anders. Mijn denken was minder direct, maar diepgaander. En dat is niet bruikbaar in een systeem dat draait op groepsgemiddelden, doorstroompercentages en beheersbaarheid.

Mijn aanwezigheid werd een probleem. Niet omdat ik stoorde, maar omdat ik niet productief genoeg was binnen het ritme.
Ik vertraagde de lijn, maar mijn denken was al complexer dan dat van mijn klasgenoten.
Ik stelde vragen die niet op het programma stonden. Ik legde verbanden die niet gewenst waren.
Ik begon invloed te krijgen op wat anderen zagen, op wat mijn klasgenoten en vrienden begonnen te zien.
Niet luid. Niet rebels. Gewoon door te denken en te delen en te grappen.
En precies dát is wat het systeem niet verdraagt: wanneer een kind vóór de tijd bewustzijn ontwikkelt dat niet inpasbaar is.

Mijn mentor wilde mij weg. Want het systeem heeft hen geleerd direct te selecteren.
Mijn ouders werden ingelicht en er kwam een advies: overplaatsing naar een andere middelbare school.

Geen extra toets. Geen hulpvraag. Geen zorg. De mentor wilde mij weg.

Het protocol draaide zoals het altijd draait: wat niet past, moet eruit.

Ik werd gedemoveerd en overgeplaatst.

Mijn ontwikkeling werd geremd en vernietigd.

Ik verdween naar een andere middelbare school waar ik onder niveau (van niveau 4 naar niveau 2) de rest van mijn middelbare schooltijd moest doorbrengen. Totaal niet gemotiveerd en doorliep alles zonder te studeren.

3. De architectuur van het systeem

Nu, ik ben 36 jaar, begrijp ik wat ik toen nog niet kon bevatten.

Het lag niet aan die mentor. Niet aan één school. Die volgen slechts het systeem zoals ze geleerd hebben.

Het ligt aan het ontwerp van het geheel. Het ontwerp van het systeem dat we hebben in Nederland. Nederland, de overheid, de staat zijn het systeem.

Het Nederlandse onderwijssysteem is niet gebouwd op ontwikkeling, maar op filtering.

Niet op groei, maar op beheersing.

Niet op het vormen van mensen, maar op het produceren van bruikbare deelnemers, via filtering, en eigenlijk: via vleeskeuring.

En voor die productie is een bepaald profiel gewenst: voorspelbaar, volgzaam, functioneel binnen structuren.

Alles wat daarbuiten valt, kinderen met ongebruikelijke denkpatronen, diepe dromers, vertraagde ontwikkelaars vormt een systeemrisico.

Want zij stellen vragen. Zij zoeken verbanden. Zij denken zelf.

En ze kunnen kritisch zijn maar niet op de manier die op school is aangeleerd.

Niet kritisch binnen de marges van een goedgekeurde opdracht.

Niet het soort 'kritisch denken' dat beoordeeld wordt met een cijfer en een rubric.

Maar werkelijk kritisch. Gelaagd. Onafhankelijk. Onderbouwd.

Omdat zelfdenken verder gaat dan systeemkritiek uit een leerboek.

Zelfdenken betekent: propaganda herkennen, framing doorzien,

vragen durven stellen die niet op het lesrooster staan.

Dit gaat verder dan de filosofie zoals het op school wordt onderwezen.

Geen veilig gesprek over Plato of Descartes, afgerond met een samenvatting.

Maar existentiële vragen die niet eindigen in een toets,

maar in een ongemakkelijk besef: dat het systeem in Nederland zélf het probleem is.

En dat past niet.

Dus worden ze stil gefaseerd: onderschat, laag ingeschaald, verkeerd geïnterpreteerd.

Ze krijgen begeleiding, niet om tot bloei te komen, maar om in de pas te leren lopen.

En als dat niet lukt, dan volgt het label: moeilijk, afwijkend, zorgleerling.

Sommige krijgen medicatie. Anderen vallen gewoon weg.

Niet door gebrek aan intelligentie, maar door gebrek aan ruimte.

Ze worden opgeruimd nog vóór de ontwikkeling.

Als in een kuikensorteermachine waar de verkeerde kuikens automatisch van de lopende band worden gehaald en de shredder in verdwijnen.

Niet persoonlijk. Niet bewust. Maar mechanisch, Systemisch.

Maar nu zijn we zelfs een niveau verder.

En het systeem juicht het toe.

Hoe populair is het inmiddels om een label te hebben?

Hoe vaak hoor je: “Ik heb ADHD” of “Ik slik Ritalin, want anders lukt het niet”,
Alsof het stoer is. Alsof het bij je hoort.
Het wordt aangemoedigd. Je bent cool als je je onderwerpt.
Maar intussen heb je jezelf onderworpen. Of je laat je eigen kind zich onderwerpen aan de macht, in plaats van dat
hij of zij gewoon zichzelf mag zijn.
Zijn echte persoon. Zijn natuurlijke vorm.
Niet een geaccepteerde versie van afwijking, maar een kind met eigen ritme, eigen kracht en eigen bestemming.

Zelfs de afwijking wordt geïnstitutionaliseerd.
zolang je het maar accepteert, erkent en laat behandelen.

Wat vroeger weerstand was, is nu identiteit geworden,
maar altijd binnen de grenzen van controle.

Het systeem maakt zich van je af, niet uit onmacht, maar uit ontwerp.
Want een kind dat vóór de tijd zelfstandig leert denken, vormt op termijn een bedreiging voor het geheel.
Niet alleen voor het onderwijssysteem, maar voor het gehele systeem dat afhankelijk is van volgzzaamheid,
gedrag patronen en gecodeerde aanpassing.

En dus wordt het geblokkeerd.
Niet openlijk. Niet hard. Maar systemisch.
Stil, gestructureerd en onomkeerbaar.

4. De gehoorzame samenleving

Nederland produceert geen denkers.
Nederland produceert structuur en controle.
En daarbinnen functioneert het onderwijs als eerste fabriek.

Kinderen worden niet gevormd tot zichzelf,
maar afgericht tot deelname.
Als een hond die moet gehoorzamen. Niet omdat het begrijpt wat het doet,
maar omdat het weet wat er gebeurt als het weigert.

Ze leren gehoorzamen aan het tempo, het oordeel, het protocol.
Ze leren af te wijken binnen de toegestane marges en verder niet.

Wie vragen stelt, wordt afgeremd of verwijderd.
Wie niet past, wordt geherdefinieerd tot een probleem.
En wie blijft afwijken, verdwijnt langzaam in de marge.
Niet zichtbaar. Niet dramatisch. Gewoon stil weg.

De maatschappij krijgt zo precies wat ze vraagt:
mensen die geloven dat volgen normaal is,
dat gehoorzaamheid een deugd is,
dat aanpassing een voorwaarde is voor succes.
De bekende leus die elke Nederlander als kind leert: “Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.”
De ultieme slavenzin.
Geen ruimte voor uniekheid, alleen voor beheersbare variatie.

Iedereen moet hetzelfde zijn.
Iedereen moet hetzelfde wonen.
Iedereen moet hetzelfde eten.

Iedereen moet hetzelfde levenspad volgen:
geboren worden -
onderworpen en gestructureerd worden -
je onderworpen rol vervullen -
en ondertussen het systeem blijven voeden:
met je hypotheek, je nieuwe kinderen, je belastingafdracht,
je deelname aan een democratie zonder werkelijke variatie,
tot aan het einde: sterven volgens planning.

Zodat een kleine groep mensen hiervan kan profiteren.
Want dit systeem is niet ontstaan. Het is ontworpen.
Bewust. Langzaam over vele jaren. Steeds verder verfijnd.

En ondertussen krijg je als Nederlander het idee dat je slim bent.
Dat je vrij bent.
Dat je beter bent dan elk ander volk op aarde.
Dat is je aangeleerd.

Maar je bent niet vrij.
Je bent niet autonoom.
Je bent niet meer dan een stuk getraind vlees.

5. Het besef

Het systeem bestaat.
Maar wat ontworpen is, kan verworpen worden.
Bewustzijn kan herontdekt worden.
Vrijheid kan teruggevonden worden,
niet buiten je, maar in jezelf.

Is dit wat je wil voor jezelf?
Is dit wat je wil voor je eigen kinderen?

Een toekomst zonder toekomst.
Een leven op schema.
Een identiteit in ruil voor goed gedrag.
Een wereld waarin anders-zijn geen ruimte krijgt, maar enkel bijsturing.

Je leeft niet voor jezelf.
Je leeft zodat een kleine groep mensen macht heeft en houdt.

Tot wanneer?
En tot hoever?

Pascal Becker Hoff

- mei 2025

© Pascal Becker Hoff. Personal use is allowed.
For publication, copying or commercial use, please request permission first.
Registered at BOIP – i-DEPOT No. 155199

